

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets♦
Antoni Vives
Reus♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Fonts orals

Els historiadors i els antropòlegs necessiten de fonts orals per poder donar context a situacions de la vida quotidiana. Ara la UIB fa un passa més posant a l'abast de tothom aquestes fonts, perquè investigadors, però també particulars puguin sentir de primera mà aspectes desconeguts del seu passat més proper.

Un tresor a l'abast de tothom. El Fons Etnogràfic Antoni Arribas

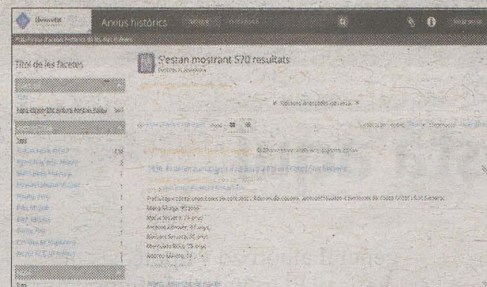
♦ Miquel Amengual Bibiloni *

El passat 25 d'octubre l'Arxiu Històric de la UIB va fer la presentació pública d'uns dels seus fons documentals més rellevants, el Fons Etnogràfic Antoni Arribas Palau, format per 430 cintes de cassette i 594 entrevistes realitzades a dones i homes mallorquins que avui rondarien els 120 anys d'edat.

Aquestes entrevistes foren realit-

zades pels alumnes que als anys vuitanta cursaren l'assignatura d'Antropologia amb el professor Antoni Arribas a la UIB com a part de l'avaluació. En jubilar-se, Arribas les cedí a Andreu Ramis Puiggròs, que havia estat alumne seu i aleshores estava fent la seva tesi doctoral, i ha estat Ramis qui ha decidit cedir-les a l'Arxiu Històric de la UIB. D'aquesta manera, després d'un procés de catalogació i digitalització, les cintes es poden consultar de forma totalment lliure a la web de l'arxiu, en format mp3:

(<https://arxiu-historic.uib.cat/index.php/fons-etnografic-antoni-arribas-palau>).

Al llarg dels 107 treballs, que compten amb un nombre variable de cintes, els investigadors, o qualsevol persona que hi accedeixi, hi podran trobar una gran quantitat d'informació oral relativa a nombrosos aspectes de la vida quotidiana de la Mallorca del segle XX, però que podríem agrupar en cinc grans categories: pobles i barriades (Algaida, Costitx, es Jonquet...), oficis (calafats, margers, sabaters...), món rural (possessions, vida page-

sa, tafones...), història social i política (Guerra Civil, anarcosindicalisme, emigració...) i cultura popular (xeremiers, treball de palma, cossiers...). L'únic que cal lamentar és que unes pòques cintes s'hagin fet malbé abans de poder ser digitalitzades, i que alguns treballs s'hagin perdut amb els diferents trasllats que ha viscut el conjunt.

Es tracta, tanmateix, d'una font de gran rellevància per a treballs d'investigació que es basin en la història oral. Però també, simplement, un espai on perdre's i navegar tot fent un viatge al passat, a la Mallorca dels nostres avantpassats. Sense anar més lluny, qui escriu ha trobat entrevistat al seu propi pare, a qui només va conèixer de molt nin. Hi estau convidats.

* Doctor en Demografia i Tècnic de l'Arxiu Històric de la UIB

► TEMA

Feminisme en defensa dels drets humans

Cal posar en coneixement de tota la societat aquesta violència de tota mena contra les dones només pel simple fet de ser-ho. Alguns d'aquests crims i discriminacions encara continuen patint-se a segons quins indrets per part de les dones. És necessari denunciar aquestes violacions dels drets humans

La violència contra les dones a judici

♦ Lucía Álvarez *

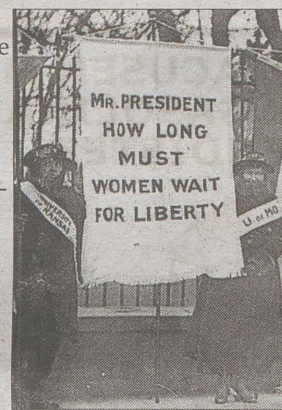
Un dels esdeveniments que més contribuïren a la lluita feminista al segle XX fou la creació del Primer Tribunal Internacional de Crims Contra les Dones. Aquesta idea es gestà durant la Conferència Internacional Feminista de Frankfurt el novembre de 1974 i es con-

solidà l'any següent, a una altra reunió internacional que tingué lloc a París. Les principals promotores foren Diana E.H. Russell i Nicole Van de Ven, ambdues perseguidores del mateix somni: nodrir-se dels tribunals sobre els crims comesos a la Guerra del Vietnam per crear un espai de denúncia femení en oposició a la violència soferta en mans dels homes.

D'aquesta manera, entre el 4 i el 8 de març de l'any 1976 –en el marc

del Dia Internacional de la Dona– al Palau de Congressos de Brussel·les es reuniren al voltant de dues mil dones d'uns quaranta països diferents per denunciar les diverses formes d'opressió patriarcal seguint un *modus operandi* molt concret. Les participants testificaren personalment sobre diferents temàtiques que abastaren des de la prohibició de la utilització d'anticonceptius, la prohibició a l'avortament o la persecució de lesbianes fins a pràctiques com la tortura, els matrimonis forçosos o la prostitució en totes les seves variants.

Es proposaren, com a resposta, diferents formes d'actuació que incloïen manifestacions, discussions, canvis de legislació sobre el tema i

la creació d'organismes d'ajuda a les víctimes. Aquestes accions començaren a desenvolupar-se a països com l'Alemanya occidental, Itàlia, Gran Bretanya i França i suposaren, segons la mateixa Simone de Beauvoir: «el principi de la descolonització radical de les dones».

El desenllaç d'aquest procés «judicial» fou la publicació del llibre *Crims contra la Dona: Actes del Tribunal Internacional* (1976) per part de les mateixes Russell i Van de Ven, un compendi indispensable per a la comprensió de les dimensions d'aquest episodi.

* Graduada en Història i estudiant del Màster en Polítiques d'Igualtat i Prevenció de la Violència de Gènere

► TEMA

Cultura de masses

La cultura de masses fruit del desenvolupament d'un nou model en què la ciència i el coneixement es posen al servei de la producció d'uns valors i símbols estereotipats, donant lloc a la creació del que s'ha anomenat la indústria cultural. I el seu consum depèn en gran mesura d'accions publicitàries.

Historiadores y cultura popular, un debate con 50 años

♦ Alfonso José Vulcán Cano *

Allà por los años 70 se publicaba la obra *Crítica, cultura y sociedad* de Theodore Adorno, miembro de la escuela de Frankfurt, donde se hacía una férrea crítica a todo ente cultural que pudiese alienar a la población. Hoy en día, pasados prácticamente 50 años de la publicación de tan duras afirmaciones,

nos hallamos inundados de estímulos provenientes de producciones culturales diversas, sobre todo si hablamos de la siempre de moda «cultura popular de masas». Este concepto, entendido como toda aquella producción que surge (o no) de la clase obrera y tiene como objetivo llegar al máximo de población posible, llega en ocasiones a abrumarnos. Es tan clara la situación que un interrogante, que hace cinco décadas no habría siquiera despertado nuestra curiosidad,

aflorea en forma de debate en la actualidad: ¿Pueden ser dichas creaciones objeto de estudio por las ciencias sociales? ¿Pueden convertirse en herramientas útiles en manos de los científicos sociales?

La respuesta, lejos de estar clara, nos hace entrar en un choque de escuelas. Por un lado, por definición, nos encontramos ante una creación surgida de una sociedad determinada en un momento específico, cosa que la influencia y hace que,

mirando con la lupa adecuada, podamos ser capaces de sacar información muy valiosa para entender subprocesos específicos. En frente, tenemos la postura más conservadora, cuyo principal objeto de crítica es que, en muchas ocasiones,

el principal objetivo que tienen estas obras es generar ingresos, por lo que su trasfondo queda desvirtuado.

Sea como fuere, ya dice el refranero, que «las cosas de palacio van despacio» por lo que para bien o para mal la actual situación está lejos de cambiar pese al choque ideológico y dependerá de las nuevas generaciones su resolución.

* Graduat en Història